

Slutsatser och rekommendationer

Resultatet av revisionen av landstingsstyrelsens övergripande verksamhet och av de preliminära granskningsresultaten avseende landstingets nämnder och styrelser sammanfattas nedan.

Styrning av verksamhet och ekonomi

Vid en samlad bedömning av landstingsstyrelsens styrning av verksamhet och ekonomi ges preliminärt omdömet **acceptabel**. Revisionen har översiktligt granskat styrningsfrågor i 2009 års revision, vilket kommenteras nedan. Revisionen genomför inför slutrevisionen särskilda granskningar som har bäring på styrningsfrågor. Det gäller särskilt styrningen av hälso- och sjukvården.

Den samlade avrapporteringen av fullmäktiges givna mål och uppdrag måste väsentligt förbättras. Detta för att skapa rimliga förutsättningar för fullmäktiges ledamöter att bedöma hur uppdragen har verkställts av ansvariga styrelser och nämnder. Ur styrningssynpunkt är den nuvarande hanteringen inte acceptabel. En ofullständig återrapportering försvårar även för revisionen att bedöma om resultatet är förenligt med de mål och uppdrag fullmäktige beslutat om. Det är viktigt för ansvarsprövningen. Återrapporteringen av fullmäktiges uppdrag måste förbättras för att motsvara de grundläggande kraven på landstingsstyrelsens uppsiktsplikt.

I granskningen har uppmärksammats att det resultat som fastställdes av fullmäktige i budgeten för 2009 inte överensstämmer med det resultat som nämnder och styrelser återrapporterat till fullmäktige. Nämnders och styrelser budgeterade resultat uppgår sammanlagt för Stockholms läns landsting till 820,4 mkr att jämföra med fullmäktiges budgetbeslut på 817,7 mkr. Landstingsstyrelsen utgår i månadsboksluten från 820,4 mkr.

I månadsbokslutet för augusti prognostiseras ett positivt resultat på 539 mkr för koncernen Stockholms läns landsting. Avvikelsen mot 820,4 mkr beror i huvudsak på att skatteintäktsprognosen beräknas minska med 463 mkr. Kostnadsökningen beräknas till 5,2 procent jämfört med 2008 exkl. jämförelsestörande poster.

Resultatenheter som prognostiserar negativa budgetavvikelser är: Karolinska Universitetssjukhuset (- 54 mkr), Stockholms läns sjukvårdsområde (- 19 mkr), Färdtjänstnämnden (- 18 mkr), Koncernfinansiering (- 742 mkr), Nya Karolinska Solna (- 29 mkr). Därutöver redovisar restförvaltningen Sjukvården Salem Nykvarn Södertälje underskott (- 5 mkr).

I landstingsstyrelsens kommentarer till delårsrapporten anges "vikten av att verksamheterna håller fastslagen budget. Verksamheterna ska omedelbart vidta åtgärder om prognosen visar att budget riskerar att överskridas." Landstingsstyrelsen har däremot inte lämnat förslag till fullmäktige huruvida

åtgärder behöver vidtas med anledning av underskott på koncernnivå. Det är landstingsfullmäktiges uppgift att ta ställning i frågan.

Landstingsstyrelsen har i september föreslagit fullmäktige att finansieringen av kostnaderna för vaccin och ersättning till vårdgivare ska täckas med medel från Koncernfinansiering. I ett tidigare fullmäktigebeslut i juni om inköp av vaccinet saknades beslut om hur utgiften skulle finansieras, vilket revisionen framfört i samband med granskningen av delårsrapporten. Revisionen noterar dock att den finansiering som nu beslutats sker genom en resultatenhet som redan innan beslutet prognostiserar ett underskott.

Ägarstyrningen har fortsatt utvecklats under året. En enhet har inrättats inom landstingsstyrelsens förvaltning för att utveckla ägarstyrningen enligt fullmäktiges beslut. Revisionen har i granskningen hittills under året noterat att koordineringen av ägarnas och beställarnas uppföljningar inte alltid är tydlig för sjukhusen. En bättre samordning skulle underlätta för sjukhusen och övrig sjukvårdsverksamhet.

Från och med detta år har en ny modell med flerårsavtal införts för akutsjukhusen enligt fullmäktiges beslut. Sjukhusens förutsättningar för en mer långsiktig planering har därmed förbättrats. Andra faktorer som kan påverka verksamheten under avtalsperioden är exempelvis införandet av nya vårdvalsområden, utvecklingen av kvalitetsindikatorer och ändringar i strukturersättning.

Revisionen bedömer att styrningen mot tillförlitlighet och kundnöjdhet inom SL-trafiken har fortsatt förbättrats. Antalet resande har ökat och resenärerna är mer nöjda med tidhållningen. Inom färdtjänsten beräknas trenden med en sjunkande volym färdtjänstresor som en följd av minskat antal resenärer ha upphört.

Då det gäller landstingets beslut om att förändra ansvarsförhållandena inom trafiksektorn kan revisionskontoret, baserat på länsrättens dom, konstatera att landstingsstyrelsen inte utfört nödvändig beredning inför beslut.

Särskilda frågor

Revisionens genomgång visar att i stort sett samtliga nämnder och styrelser har interna kontrollplaner. Av policy för intern kontroll framgår att landstingsstyrelsens övergripande ansvar innefattar ansvar att tillse att statusen på den interna kontrollen avrapporteras i samband med delårsrapporten. Detta har inte gjorts under 2009.

I årsbokslutet 2008 för landstingsstyrelsens förvaltning, Koncernfinansiering och Karolinska Universitetssjukhuset reserverades medel för omställningsåtgärder år 2009. Revisionen har tidigare påtalat att avsättningarna i årsboksluten för Koncernfinansiering och Karolinska Universitetssjukhuset inte uppfyller de kriterier som enligt god redovisningssed ska vara uppfyllda. Den avsättning som skett inom landstingsstyrelsens förvaltning har tidigare bedömts vara förenlig med

god redovisningssed. Dessa bedömningar kvarstår. Enligt revisionens granskning har endast en begränsad del av avsättningarna hittills använts.

Enligt fullmäktiges budgetbeslut pågår bildandet av en ny IT-organisation med målet att skapa en gemensam och hög standard för de olika IT-funktioner som finns inom landstinget. Revisionen har uppmärksammat att det ännu inte finns undertecknade avtal/överenskommelser mellan samtliga inblandade parter.

Journalsystemet TakeCare (TC) har fått stor spridning inom SLL. Länsrätten i Stockholm har i en dom i september 2009 beslutat att Stockholms läns sjukvårdsområdes direktupphandling av journalsystem ska göras om eftersom upphandlingen genomförts i strid mot LOU. Enligt uppgift övervägs om domen ska överklagas.

Under våren 2009 har upphandlingen av kostförsörjningen varit föremål för diskussion på politisk nivå och i massmedia. Mot denna bakgrund har två oberoende utredningar genomförts. Utredningarna visade bl.a. att beslut fattats som inte är förenliga med kommunallagen. Vidare finns felaktigheter i fattade beslut, otydligheter i reglementen och delegationsordningar samt brister i den interna kontrollen vid landstingsstyrelsens förvaltning. Landstingsstyrelsens förvaltning har utarbetat en åtgärdslista som beslutades i ett extra fullmäktigesammanträde i augusti. Landstingsstyrelsens förvaltning har påbörjat arbetet enligt fullmäktiges beslut.

Den årliga granskningen har givit följande preliminära bedömningar för alla nämnder och styrelser inom Stockholms läns landsting. Slutliga bedömningar kommer att lämnas i årsrapporten för 2009. Inom parentes redovisas de slutgiltiga omdömen som lämnades år 2008. Jämfört med 2008 saknas ännu omdömen för räkenskaper och intern kontroll för Färdtjänstnämnden.

Under året har delar av Färdtjänstnämndens organisation som inte är myndighetsutövande överförs till AB SL. Den myndighetsutövande delen utgör Färdtjänstnämnd. För denna del kommer omdömen avseende intern kontroll och räkenskaper lämnas först i samband med årsrapporten för 2009.

	Oacceptabel	Ej helt acceptabel	Acceptabel	Bra
Styrning	0 (0)	0 (2)	14 (14)	10 (8)
Intern kontroll	0 (0)	0 (0)	15 (16)	8 (7)

	Ej Rättvisande	Ej helt rättvisande	Rättvisande
Räkenskaper	0 (0)	0 (0)	23 (24)

Revisionens granskning av organisation, ansvar och rutiner för ekonomisk uppföljning och kontroll visar att detta överlag fungerar tillfredsställande för nämnder och bolag.

Norrtäljeorganisationen

Revisionen ser i likhet med tidigare år med stor oro på nämndens ekonomiska utveckling inte minst mot bakgrund av de svårigheter som förelåg innan budgeten för 2009 kunde fastställas. Den utdragna avtalsprocessen försvårar möjligheterna att styra och leda verksamheten inom TioHundraprojektet på ett effektivt sätt. Det beror på att dialogen mellan landstinget och nämnden om delar av sjukvårdsuppdraget inte till alla delar har fungerat på ett bra sätt. Nämnden måste få tydliga direktiv och besked om budget i ett tidigt skede för att möjliggöra en bättre styrning av nämndens verksamheter. En kraftfullt markerad styrning på högre nivå erfordras. En förstärkt samrådsorganisation har bildats och ett antal möten har hållits, vilket bör ge goda förutsättningar för snabba och tydliga åtgärder framöver.

Mot bakgrund av redovisade iakttagelser lämnar revisionen följande rekommendationer:

Att åtgärdas före slutrevision:

- Landstingsstyrelsen bör systematisk säkerställa och kontrollera att måluppfyllelse och uppdrag återredovisas. Det är landstingsstyrelsen ansvar inom ramen för sin uppsiktsplikt att tillse att övriga nämnder och styrelser redogör för hur samtliga mål och uppdrag har utförts.
- Återrapporteringen av måluppfyllelse och uppdrag bör ses över och ges en tydligare struktur. För att ge fullmäktige en översikt bör delårsrapporten/årsredovisningen innehålla en sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen. Först då kan landstingsstyrelsen och fullmäktige överblicka och ta ställning till återrapporteringen.
- En central funktion bör få ansvar för att bevaka fullmäktiges beslut om mål och uppdrag i budget samt under löpande år. Denna funktion bör även ansvara för att följa upp att återrapportering sker av dessa från nämnder och styrelser. Det kan inte, som i nuvarande återrapportering, vara upp till respektive nämnd och styrelse att avgöra om de fått ett uppdrag från fullmäktige eller inte.
- Landstingsstyrelsen bör se till att resultatet för koncernen Stockholms läns landsting i anmälningsärendet om nämnders och styrelser lokala budgetar överensstämmer med budgeterat resultat enligt landstingsfullmäktiges budgetbeslut.
- Kommunallagens krav på att fullmäktiges beslut om ökade utgifter under löpande budgetår ska innefatta anvisning om hur utgiften ska finansieras, ska efterlevas.
- Landstingsstyrelsen bör i sin beredning av fullmäktigeärenden som innefattar beslut om utgift under löpande år se till att det finns ekonomiskt utrymme inom den verksamhet som föreslås finansiera utgiften.
- Landstingsstyrelsen bör till landstingsfullmäktige lämna förslag så att landstingsfullmäktige kan ta aktiv ställning till om åtgärder bör vidtas med anledning av befarade avvikelser mot fastställt resultat på koncernnivå.

- Landstingsstyrelsen bör tillse att avtal/överenskommelser tecknas mellan SLL IT och Karolinska Universitetssjukhuset respektive Danderyds sjukhus AB där ansvarsfördelningen tydliggörs.
- Planerings- och budgetförutsättningar för Norrtäljeorganisationen måste tydliggöras så att avtalsprocessen kan genomföras i god tid innan verksamhetsåret påbörjas.

Att åtgärdas före utgången av år 2010:

- Målen för god ekonomisk hushållning utifrån ett verksamhetsmässigt perspektiv behöver tydliggöras och konkretiseras för att resultatet ska kunna bedömas i denna del. Tydligare mål och större mätbarhet ökar förutsättningarna för en god uppsikt.
- Av delårsrapporten bör det tydligt framgå hur de övergripande målen har uppnåtts.
- Landstingsstyrelsen bör i högre grad samordna sin uppföljning av sjukhusens och övrig sjukvårdsverksamhets mål och uppdrag med hälso- och sjukvårdsnämnden.
- Landstingsstyrelsen bör i enlighet med fullmäktiges beslut om ”Intern kontroll – policy och reglemente för Stockholms läns landsting och bolag” utforma anvisningar för avrapportering av statusen på den interna kontrollen i samband med delårsrapporten.